

ВІДГУК

офіційного опонента
доктора наук з державного управління, професора
Крутії Олени Миколаївни
на дисертаційну роботу Барбір Ірина Миколаївна
«Розвиток державно-приватного партнерства у сфері
автомобільного транспорту в Україні»,
подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми дослідження, її зв'язок із науковими програмами, планами, темами.

Враховуючи, що розвиток державно-приватного партнерства обумовлює станом на сьогодні досить високу суспільну діяльність у державних та місцевих органів влади, котра, у свою чергу, формує у громадян довіру до влади, стимулює їх до кращого виконання своїх обов'язків, а це є передумовою забезпечення добробуту у країні загалом, означена тематика дисертаційного дослідження є дуже важливою та затребуваною у нинішніх реаліях. Отже, державно-приватне партнерство (ДПП) сьогодні є одним з найбільш перспективних інструментів вирішення проблемних питань між державним та приватним секторами у різних галузях економіки. Розвиток державно-приватного партнерства є поширеною практикою в сучасних умовах, разом з тим, механізми його організації та функціонування є надзвичайно різноманітними, що ставить перед економічною наукою завдання глибокого і всебічного теоретико-методологічного осмислення та побудови ефективних відносин держави та бізнесу. Тому необхідність і актуальність досліджень, спрямованих на удосконалення процесів інтеграції суб'єктів господарювання різних форм власності з використанням державно-приватного партнерства, як ефективної організаційної форми взаємодії, є важливим науковим завданням.

Тема є досить актуальною, якщо врахувати нагальність та необхідність вирішення ряду проблемних питань, пов'язаних з упровадженням ДПП в

Україні, таких як: недосконалість законодавчої бази, відсутність досвіду співробітництва з державою в рамках проектів з державно-приватного партнерства, що пояснюється нерозвиненістю заключення концесійних договорів та інших видів договорів із означеної тематики, зокрема в інноваційній сфері, непопулярністю цього механізму співпраці держави і бізнесу через брак інформації, недостатністю процесу популяризації державно-приватного партнерства, особливо із відсутністю державних стимулів та гарантій щодо реалізації таких проектів та іншими соціально-економічними, політичними, інституційними причинами. Всі перелічені фактори суттєво впливають на розвиток і вдале впровадження проектів з державно-приватного партнерства в Україні. Запропоновані аспіранткою заходи щодо удосконалення інституціонального забезпечення з розвитку інвестиційної діяльності та інвестування через механізми державно-приватного партнерства сприятимуть активізації та подальшому розвитку партнерства, зокрема у сфері автомобільного транспорту в Україні.

В тому числі залучення приватного капіталу, зокрема у сферу автомобільного транспорту в Україні, є важливою складовою для розвитку та удосконалення перевезень на автобусних маршрутах загального користування. Сфера автомобільних перевезень в Україні є стратегічно важливою галуззю, враховуючи нинішню воєнну ситуацію та наслідки руйнувань на території України, бюджети усіх рівнів потребують значних дотацій для відновлення провідних сфер економіки, саме тому співпраця держави з приватними інвесторами через державно-приватне партнерство, зокрема, у сфері автомобільного транспорту має давати можливість для швидкого розвитку та відновлення значно не перевантажуючи бюджети досягти швидких та прогресивних рішень у відбудові транспортної інфраструктури України.

Актуальність теми підтверджується ще і тим, що роботу виконано в межах науково-дослідної роботи кафедри державного управління Львівського регіонального інституту державного управління Національної

академії державного управління при Президентіві України в межах комплексного проєкту Національної академії державного управління при Президентіві України за темою: «Діяльність громадських організацій національних меншин як чинник регіонального розвитку та консолідації українського суспільства» (державний реєстраційний номер 0120U101169, 2020–2021 рр.), у межах якої авторкою проаналізовано вплив громадських організацій та консолідації українського суспільства в рамках розвитку державно-приватного партнерства, інвестиційної діяльності, а також зокрема сфери перевезень автомобільним транспортом в цілому та зокрема на регіональному рівні в Україні.

Достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків та результатів дисертаційної роботи.

Наукові положення, висновки і рекомендації, що сформульовані у дисертації, є достатньо обґрунтованими, оскільки вони базуються на використанні загальнонаукових та спеціальних методів.

Достовірність положень дисертації в яких конкретизовано наукову новизну забезпечується також обґрунтованими посиланнями на наукові праці як українських, так і закордонних науковців, а також використанням широкої бази використаної літератури (167 найменувань).

У дисертаційному дослідженні Барб'ір Ірини Миколаївни в цілому вдало сформульовано теоретичні положення, зокрема актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет дослідження. Аналіз змісту дисертації свідчить про те, що сформульовані мета і завдання дослідження повною мірою досягнуті.

Дисертаційне дослідження Барб'ір Ірини Миколаївни складається зі вступу, в якому обґрунтовано актуальність наукового дослідження. Авторці, вдалося чітко та вичерпно визначити мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження. Ґрунтовно охарактеризовано методологічну основу дисертації, сформульовано наукову новизну, а також викладено основні положення, що виносяться на захист. Вдало визначено наукове й практичне значення

одержаних результатів, вказано на їхню апробацію та публікації в наукових періодичних фахових виданнях та на всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях та інших наукових заходах. Про достатній рівень обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій свідчать результати, які доведені до рівня конкретних практичних рекомендацій, що підтверджується відповідними довідками про впровадження.

Зміст дисертаційної роботи відзначається послідовністю досягнення поставленої мети та повнотою реалізації завдань дослідження, що свідчить про завершеність, обґрунтованість і достовірність представлених у дисертаційній роботі наукових положень, висновків і рекомендацій, про високий науковий рівень і наукову підготовленість здобувача.

Структура дисертаційної роботи та зміст її основних положень.

Дисертаційна робота написана діловою українською мовою з науковим стилем її викладу та використанням спеціальної термінології. За змістом подана дисертація розкриває обрану тему, в цілому вирішує поставлену мету та завдання дослідження. Дисертація структурована відповідно плану. Стиль викладення матеріалу відрізняється науковістю, логічністю, послідовністю. Стилістичне оформлення визначається логічною ясністю, точністю та високим теоретико-методологічним рівнем висвітлення аналізованих питань. Результати та висновки роботи відповідають її темі, меті та поставленим завданням. Зокрема розкриттю теми дослідження та виконанню поставлених завдань сприяла логічно вибудована структура дисертації.

Робота складається з анотації, вступу, списку умовних позначень, трьох розділів власних досліджень, висновків, списку використаних джерел, додатків.

В анотації автором наведено основний зміст дослідження, розкрито основні наукові результати та їх практичну цінність.

У вступі дисертанткою розкрито актуальність дослідження, сформульовано мету, завдання, висвітлено отриману наукову новизну та

практичну значимість отриманих результатів, особистий внесок автора у виконанні дослідження, повноту їхнього викладення в опублікованих працях.

У першому розділі досліджено теоретико методологічні засади державно-приватного партнерства у сфері автомобільного транспорту, здійснено аналіз історичного досвіду щодо розвитку сфери перевезень та використання перших концесійних договорів. Узагальнено зарубіжний досвід щодо залучення державно-приватного партнерства у розвиток транспортної інфраструктури та перевезень, їх успішне впровадження та переваги в ході реалізації проєктів.

У другому розділі визначено напрями державної політики щодо розвитку державно-приватного партнерства у сфері автомобільного транспорту. Ґрунтовно здійснено аналіз нормативно-правової бази та чинного законодавства у сфері залучення державно-приватного партнерства, в тому числі щодо автомобільного транспорту. Виокремлено концесію, як найбільш ефективну форму здійснення державно-приватного партнерства у сфері перевезень та розбудови транспортної інфраструктури. Здійснено аналіз нормативно-правового забезпечення України щодо розвитку механізмів державно-приватного партнерства та їх державного регулювання щодо ефективного залучення приватного капіталу через приватного інвестора і як результат реалізації вдалого інвестиційного проєкту у сфері автомобільного транспорту через механізм державно-приватного партнерства.

У третьому розділі виокремлено напрями інвестиційної діяльності з державно-приватного партнерства та перспективи розвитку автомобільного транспорту, обґрунтовано організаційно-правовий та соціально-економічний підходи з залучення механізму державно-приватного партнерства у сферу автомобільного транспорту. В результаті проаналізовано дієвість інституційного та інвестиційного забезпечення з державно-приватного партнерства у сфері автомобільного транспорту. Визначено потребу в удосконаленні інституціонування інвестиційної діяльності з державно-

приватного партнерства та перспективи розвитку автомобільного транспорту в контексті впровадження механізмів державно-приватного партнерства у різні сфери економіки та удосконалення сфери автомобільного транспорту і перевезень.

У висновках дисертантка узагальнює наведені результати та наводить рекомендації щодо використання основних положень дисертаційного дослідження.

Список використаних джерел містить 167 українських та закордонних праць, що містять фундаментальні та сучасні праці вітчизняних та іноземних вчених з теми дослідження, а додатки – інформативні матеріали щодо необхідності удосконалення нормативно-правових актів у контексті досліджуваної тематики, довідки про впровадження результатів дисертаційного дослідження.

Наукова новизна положень, висновків та результатів дисертації.

Найбільш вагомим науковим результатом здобувача є виокремлення концесії, як найбільш дієвої форми здійснення державно-приватного партнерства у сфері автомобільного транспорту. Удосконалення нормативно-правового забезпечення у сфері державно-приватного партнерства та сфері автомобільного транспорту. Також удосконалення інституційної складової в публічному управлінні та адмініструванні щодо ефективного здійснення інвестиційної діяльності через механізми державно-приватного партнерства. Основні наукові результати, які характеризують новизну виконаного дослідження, полягають у такому.

Уперше запропоновано концептуальний підхід дослідження розвитку сфери автомобільного транспорту України, який полягає у виокремленні в публічному управлінні, серед інших, механізму залучення інвестиційної діяльності з державно-приватного партнерства у сферу автомобільного транспорту.

Удосконалено: наукове дослідження про концесію як форму ефективного розвитку державно-приватного партнерства, зокрема у сфері

автомобільного транспорту. Сформовано перелік нормативних актів, які потрібно удосконалити відповідно до результатів аналізу чинного нормативно-правового забезпечення щодо укладення концесійних договорів, впровадження, становлення і розвитку їх у вітчизняній економіці. А також систематизацію чинного законодавства, яке враховує основні розбіжності нормативно-правового регулювання в частині залучення концесії через електронну торгову систему. У сфері автомобільного транспорту це допомогло упорядкувати чинне законодавство у сфері автомобільного транспорту та автомобільних перевезень і запропонувати відповідні зміни щодо впровадження електронної торгової системи до проведення конкурсів у сфері перевезень на автомобільному транспорті України.

– *Отримали подальший розвиток такі положення:* потреба в інвестуванні через процеси застосування проектного менеджменту, зокрема в умовах децентралізації державного управління органами влади потрібно використовувати підходи проектного менеджменту щодо розвитку автомобільного транспорту і транспортної інфраструктури, проводити аналіз економічної доцільності, регулярно здійснювати моніторинг виконання проектів.

Практична та теоретична цінність положень, результатів та висновків дисертаційної роботи.

Наукові розробки, пропозиції та висновки дисертаційної роботи можуть бути використані у діяльності органів публічної влади щодо залучення державно-приватного партнерства у провідні сфери економіки, а також щодо розвитку державного та муніципального секторів за допомогою залучення приватного капіталу у провідні сфери економічної діяльності.

Одержані результати дослідження доповнюють галузь науки «Державне управління» новими теоретичними і методологічними підходами. Вони пов'язані з вирішенням актуальної наукової проблеми, щодо розробки дієвих механізмів залучення державно-приватного партнерства у сферу автомобільного транспорту в Україні.

Основні положення і рекомендації, що містяться в роботі, схвалені та використовуються у практичній діяльності Чернівецької обласної ради (довідка № 01–12/40–947 від 14.06.2021 р.), Департаменту соціально-економічного розвитку та стратегічного планування Чернівецької міської ради (довідка № 22/01–17/82 від 20.07.2021 р.), ТОВ «Авторіш» (довідка №23.02.20/01 від 20.02.2023 р.), Тростянецька сільська рада Стрийського району Львівської області (довідка № 02-21/575 від 11.04.2023 р.).

Повнота викладу положень, висновків та рекомендацій дисертації в опублікованих працях.

Основні положення дисертаційної роботи опубліковано в 10 наукових працях, серед яких: 1 стаття у виданні, що включено до міжнародних наукометричних баз даних, 4 – у виданнях, що належать до переліку наукових фахових видань України, 1– у закордонному виданні інших держав, 5 тез на всеукраїнських та міжнародних конференціях.

Огляд публікацій автора дозволяє зробити висновок про повноту викладу основних наукових положень, які викладені в дисертаційному дослідженні. Кількість публікацій є достатньою для висвітлення відповідно до вимог результатів дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Відповідність теми дисертації профілю спеціальності.

Тема дисертаційної роботи, її зміст, об'єкт та предмет виконаного дослідження відповідають спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Академічна доброчесність

Дисертаційна робота є самостійним дослідженням автора. Порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації) в дисертації та наукових працях, у яких висвітлені основні наукові результати дисертаційного дослідження не виявлено.

Зуваження до дисертаційної роботи та дискусійні положення.

Визнаючи системність, цілісність і новизну дослідження Барбір Ірини Миколаївни, варто звернути увагу на певні дискусійні моменти, які стосуються подальшого вивчення досліджуваної проблеми, актуальність якої пов'язана, передусім, з винятковою важливістю побудови ефективної моделі взаємодії публічної політики та приватного сектору з метою суспільної позитивної та швидкої трансформації.

1. Авторка аналізує загальносвітові тенденції у використанні стимулювання інвестування в сферу транспорту та перевезень через залучення державно-приватного партнерства в межах проведення державної інвестиційної політики урядами розвинених країн. На мій погляд дослідження значно б виграло якщо б конкретизувати, які саме спільні заходи були проведені з метою ефективної імплементації угод з державно-приватного партнерства у тристоронньому контексті, де уряди та приватні інвестори у тристоронньому порядку реалізовували подібні проєкти, та чи такі успішні проєкти реалізовувалися. Окрім того, як узагальнення, слід було конкретизувати які інструменти стимулювання інвестиційних ініціатив, враховуючи позитивний іноземний досвід, можна використати у вітчизняних умовах.

2. Авторкою запропоновано створення нової інституції, як дорадчого органу при КМУ з метою належного регулювання регуляторної політики та здійснення на належному рівні інвестування у провідні сфери економіки, зокрема транспорт за допомогою залучення державно-приватного партнерства, і пропозиція є справді ефективною та слушною, проте вважаю, що можливо варто було б більше в контексті розкриття цієї проблеми описати наявні інституції в Україні які вже були створені та не принести належного ефекту і у зв'язку з чим? До прикладу, Державного агентства з інвестицій та розвитку, який завершив свою роботу у 2011 році. Функції даного органу було перенесене на Державне агентство з інвестицій та управління національними проєктами України, який знаходиться у стані

припинення з 2015 році. Нині в Україні створено консультативно-дорадчі органи, які функціонують при Президентові України (Національна інвестиційна рада при Президентові України) та при Кабінеті Міністрів України (Офіс із залучення інвестицій).

3. При розгляді міжнародної типології із залучення публічно-приватного партнерства тобто державно приватного партнерства Додаток В, дисертанткою описано 10 таких моделей, а роботі описано позитивний досвід та необхідність реалізовувати проєкти відповідно до даної класифікації на території України з метою створення успішних кейсів шляхом позитивного зарубіжного досвіду, проте варто було звернути увагу на одну конкретну модель яка найбільш ефективно передбачає вигоди не тільки для приватного партнера, але зокрема і для соціальних потреб громадян, адже одним із вирішальних чинників розвитку є не тільки економічні стимули, а й соціальна політика держави, що також є невід'ємною складовою та пріоритетом державно-приватного партнерства. Відповідно основним завданням держави, реалізуючи інвестиційну політику в тому числі і в сфері автомобільного транспорту, є формування мотиваційного механізму для всіх суб'єктів, які приймають участь в цьому процесі.

4. Вивчаючи дисертаційне дослідження, зауважую, що намії погляд роботу підсилили б статистичні дані стану транспортної інфраструктури та статистика щодо здійснення перевезень, а також рентабельність для інвестора з надання таких послуг. Важливо розуміти які витрати понесе інвестор в ході реалізації інвестиційних проєктів через механізми державно-приватного партнерства, та в якому стані знаходиться наявна транспортна інфраструктура.

5. Зауваження до законодавства. У дисертаційному дослідженні досить аргументовано та послідовно викладено чинні нормативно-правові акти України, які регулюють діяльність у сфері залучення та реалізації державно-приватного партнерства, законодавство яке регулює сферу автомобільного

транспорту та сферу перевезень на автобусних маршрутах загального користування, тому, було б корисно, сформулювати конкретні пропозиції щодо підвищення рівня врахування висновків наукових досліджень у формулюванні законодавства та у вдосконаленні механізмів реалізації політичних рішень і правових норм.

В той же час, висловлені зауваження і побажання мають дискусійний характер та не можуть вплинути на достатній науковий рівень, новизну та достовірність результатів дослідження.

Загальна оцінка дисертації, її відповідності існуючим вимогам та висновки.

На підставі викладеного вище можна зробити висновок, що дисертаційна робота Барбір Ірини Миколаївни «Розвиток державно-приватного партнерства у сфері автомобільного транспорту в Україні», є самостійним, ґрунтовним науковим дослідженням, що свідчить про вирішення важливої проблеми в науці «Державне управління» щодо удосконалення інвестиційної діяльності та залучення державно-приватного партнерства у сферу автомобільного транспорту України, написана на актуальну тему й на високому науковому рівні. За своїм змістом відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Дослідження має завершений характер, отримані наукові результати, висновки і пропозиції обґрунтовані й достовірні, є новими, мають вагомe теоретичне і практичне значення, відрізняються грамотним стилем викладу, логічністю та послідовністю. Впровадження результатів дисертаційної роботи підтверджено документально, про що свідчать акти про впровадження, які наведені у додатках дисертації. Опубліковані роботи відображають основні положення дисертації.

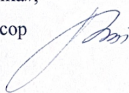
Оформлення та зміст дисертаційної роботи відповідає встановленим вимогам, які висуваються до дисертаційних робіт на здобуття доктора філософії, а саме пунктів 10, 11, 12 «Порядку проведення експерименту з

присудження доктору філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019р. № 167; Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 261 від 23.03.2016 року (із змінами та доповненнями згідно із Постановою Кабінету Міністрів України № 283 від 03 квітня 2019 року); положень Вимог до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01. 2017 року.

Вважаю, що автор дисертаційної роботи на тему «Розвиток державно-приватного партнерства у сфері автомобільного транспорту в Україні» - Барбір Ірина Миколаївна - заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

професор кафедри публічної політики
Навчально-наукового інституту «Інститут
державного управління» Харківського
національного університету імені В.Н. Каразіна»,
доктор наук з державного управління, професор

 — О. М. Крутій

Підпис офіційного опонента засвідчую:

директор Навчально-наукового інституту
«Інститут державного управління»
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна»,
д.соц.н., професор

Л. О. Бслова